

5. Академічна інтеграція: досвід і нововведення

«КЛІПОВЕ МИСЛЕННЯ» У СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ***Баранник С.І.****доктор медичних наук, професор**професор кафедри загальної хірургії***Єхалов В.В.***кандидат медичних наук, доцент**доцент кафедри анестезіології, інтенсивної терапії ФПО**ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»**м. Дніпро, Україна*

Відомо, що посилення ролі інформації, інформаційних технологій призвело до того, що сучасне суспільство існує на новому етапі розвитку - інформаційному. Виникає принципово новий спосіб комунікації та трансляції інформації, який отримав назву «екранної культури». По суті справи, формується нове середовище проживання людини - інформаційне суспільство, специфікою якого є передача інформації за допомогою рухомого зображення, що доповнюється звуками. Вплив інформаційного суспільства торкається сфери суспільства людей, їх навчання та процесів управління. Під його впливом відбувається зміна мислення, в зв'язку з чим все частіше в науковій літературі з'являються такі поняття, як «людина-екран», «кліпове мислення», «кліпова свідомість» [1, с. 9]. Людина не може довго концентруватися на інформації, у неї значно знижується здатність до аналізу. Власникові

кліпового мислення важко аналізувати ситуацію, оскільки будь-яка інформація не затримується в його свідомості і швидко змінюється новою [2, с. 39]. Падає рівень успішності і знижується коефіцієнт засвоєння знань. Люди швидко забувають те, чого їх недавно вчили, і не можуть осилити твори класичної літератури [3, с. 175; 4, с. 242].

У своїй роботі ми намагалися провести аналіз впливу «кліпового мислення» на здатність студентів-медиків до засвоєння практичного матеріалу протягом навчання у вищому навчальному закладі, а також визначити його рівень у різних групах студентів.

Матеріалом для дослідження стали результати анонімного опитування 200 осіб студентів III курсу медичного факультету (група А - 100 осіб) і лікарів інтернів (група Б - 100 осіб), які проходили очний цикл навчання у ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України» протягом 2017-18 навчального року. Для опитування використовували анкету [5, с. 142; 6, с. 208], яка містила різноманітного плану 30 питань з двома варіантами відповіді, одна з яких була правильною стосовно визначення схильності до «кліпового мислення». Обробка отриманих даних, їх порівняння з наведеними літературними даними інших дослідників та двох груп власного дослідження дозволила не тільки оцінити його рівень але й визначити особистості розумового підходу до використання цього виду мислення особами різних груп дослідження.

Отримані дані у студентів показали, що середній показник правильних відповідей (14,36) був у 14% опитованих, 53% особи не досягли його і 33% - перевершили цей показник. Лікарі-інтерни показали менший середній показник правильних відповідей (12,0). Його досягли 10,25% опитованих, проте кількість тих осіб, які його не досягли, або перевершили була однаковою - по 44,87%. Але якщо встановити критерій оцінювання у 15

вірних відповідей, то серед студентів, які його перебільшили було осіб (33%), а серед лікарів-інтернів - 17 осіб (17%).

Якісний аналіз конкретних відповідей на питання анкети показав, що студенти порівняно із лікарями-інтернами більше схильні отримувати інформацію через наочну демонстрацію матеріалу, проте їм важко відокремити раціональну інформацію серед загальних положень, що забирає багато часу під час роботи із спеціальною літературою. Це можна пояснити тим, що вони перебувають на стані накопичення обсягу базового навчального матеріалу порівняно із лікарями-інтернами, які більше закріплюють отриманий попередньо рівень знань. Не зважаючи на достатню прихильність до використання новітніх комп'ютерних технологій отримання інформації (72% проти 49% у лікарів-інтернів), більшість студентів полюбляють читати книжки (95% проти 75% у лікарів-інтернів), зміст яких вони краще запам'ятовують (79% проти 66%) і намагаються записати для подальшого використання (93% проти 75%). Студенти краще розуміють матеріал, який вивчають разом із викладачем (80% проти 64%), ніж той що мають отримати через інтернет. Але слід зауважити, що недостатність досвіду вимушує студентів приділяти більшу увагу до ретельного вивчення об'єкту замість формування загального уявлення про нього (66% проти 55%). Загальний аналіз показав, що сучасні студенти і лікарі-інтерни достатньо вільно орієнтуються у сучасному ритмі життя, вдало використовують сучасні джерела інформації.

Отримані дані співпадають із даними попередніх досліджень і публікацій [7, с. 2-3]. Так, у студентів негативна «кліповість» виявляється яскравіше: це пов'язано з тим, що викладачі вимагають від них вивчати першоджерела, навчальну літературу, конспектувати та аналізувати спеціальну інформацію. і коли вони цього не роблять, починається пошук інтерактивних методів навчання та впливу; по-друге, з глобальною інформатизацією суспільства за

останній десяток років неймовірно прискорився темп обміну інформації, яка вселяє в юнака впевненість у швидкому простому вирішенні складного для нього завдання: навіщо йти в бібліотеку, щоб взяти, а потім прочитати монографію за темою, коли досить відкрити Google, знайти, скачати з мережі найпершу (яка майже ніколи не відповідає сучасним вимогам) інформацію, або відкрито сказати викладачеві: «Навіщо дома готуватися, якщо ви нам все одно все поясните». Це вже формування споживацького підходу до навчання. Покоління «швидких кнопок» хоче, щоб навчальна інформація надавалася їм у звичній для них стислій, «кліповій» формі (презентації занять, стислі конспекти, опорні схеми, малюнки, тощо). Ці вимоги досить недостатньо враховуються авторами нових освітніх програм, сучасних підручників.

Висновки. Сучасна медична освіта вимагає формування якісно нового підходу до навчального процесу, що базуватиметься на формуванні та розвитку клінічного мислення з урахуванням психологічних особливостей сучасної молоді. «Кліповий» спосіб роботи з інформацією додає динамізму пізнавальній навчальній діяльності, що дозволяє в умовах зростаючого обсягу навчального матеріалу встигати, іноді хоч би формально, виконати необхідні завдання. «Кліпова» поведінка дозволяє бачити багатоплановість, багатоваріантність, неоднозначність підходів до аналізу або вирішення конкретних питань і завдань (таке мислення допомагає аудиторії краще усвідомлювати та розуміти найрізноманітніші зв'язки між явищами та подіями). Проте, не можна нехтувати і негативними наслідками цього процесу. Побудова навчального процесу відповідно до потреб навчальної програми повинна враховувати власні задачі на тлі прогресивних змін мислення молоді. Отримані результати збігаються із такими, що професійна підготовка студентів, які тільки опановують базовими дисциплінами і лікарями-інтернами, які закінчили основний курс навчання дає схожі, але в той же час і різні дані однакового опитування. Не можна остаточно визначити,

у якій групі більше переважає рівень «кліпового мислення». Проте, цей факт свідчить про незворотність змін «нового мислення», що слід враховувати у викладацькій діяльності.

Література:

1. Баранник С.І. Інтеграція «кліпового мислення» в сучасну вищу медичну освіту / С.І. Баранник, В.В. Єхалов, І.А. Романюта, П.В. Лященко // Південноукраїнський медичний науковий журнал. - 2018. - №19(19) лютий. - С. 8-12.
2. Гич Г. М. "Кліпове" мислення молоді: друг чи ворог навчання? / Г.М. Гич // Наукові праці. Педагогіка, 2016. Вип. 257. - т. 269. - С.38-42.
3. Єхалов В.В. «Кліпове мислення» та сучасна вища медична освіта / В.В. Єхалов, В.А. Седінкін, С.І. Баранник // Актуальні питання освіти і науки: збірник наукових статей, матеріали V міжнародної науково-практичної конференції 10-11 листопада 2017 р. / Національна академія Національної гвардії України - Харків: ХОГОКЗ, 2017. - 384 с. - С. 172-178.
4. Єхалов В.В. Клінічне та «кліпове» мислення у лікарів-інтернів / В.В. Єхалов, А.В. Самойленко, І.А. Романюта, С.І. Баранник // Український журнал медицини, біології та спорту. - 2018. - Том 3, №1(10). - С. 241-244.
5. Літвінова М.Б. Досвід діагностування кліпового мислення / М.Б. Літвінова // Педагогічні науки - Випуск LXXVI, Том 3. - 2017. - С. 140-145.
6. Нестерова Л.Ю. Развитие клипового мышления у студентов в системе высшего образования посредством опорных граф-схем / Л.Ю. Нестерова, С.В. Напалков // Вестник Нижегородского университета им. Н.И. Лобачевского. Серия: Социальные науки, 2016, № 4 (44) - С. 207 - 215.
7. Семеновских Т. В. Феномен «клипового мышления» в образовательной вузовской среде / Т.В. Семеновских // Интернет-журнал «Науковедение», 2014, вып. 5(24). - С. 1-10.